

są stosunkowo trwałe, a ich skutki i zakres można ocenić nawet po upływie kilku - kilkunastu dni. W przypadku szkód wyrządzonych przez ptaki na polach uprawnych (np. wydziobanie ziarna zasiewowego, wyciągnięcie świeżo skiełkowanych ziaren), nawet naturalna zmiana warunków atmosferycznych (w szczególności wystąpienie opadów) może istotnie utrudnić, a nawet uniemożliwić, rzetelną ocenę.

Należy jednak wskazać, iż fakt objęcia gatunków ochroną nie uniemożliwia podejmowania przeciwko nim jakichkolwiek działań. Na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na wniosek podmiotów, w których interesie jest zminimalizowanie szkód, wydają zezwolenia m.in. na płoszenie i niepokojenie osobników gatunków objętych ochroną oraz na eliminację osobników gatunków objętych ochroną częściową. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może wydać zezwolenie na eliminację osobników gatunków objętych ochroną ścisłą. Należy podkreślić fakt, iż zezwolenia na odstępstwa od zakazów wydawane są na wniosek podmiotu, w którego interesie leży dana czynność. Ponadto, organy wydające zezwolenia nie odpowiadają za stan ich realizacji. Wydane decyzje przyznają stronom prawo do odstępstwa od obowiązujących zakazów, nie mają zaś charakteru nakazowego. Wnioskodawca może więc wykorzystać udzieloną derogację w całości lub w części, jednak nie ma takiego obowiązku.

Ponadto, w związku z wejściem w życie w dniu 1 października 2012 r. ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 985), w ustawie o ochronie przyrody został wprowadzony nowy sposób wydawania derogacji z zakresu ochrony gatunkowej w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Zarządzenia te mogą być wydawane w stosunku do kormorana, czapli siwej i bobra europejskiego, na wybranej części lub na obszarze całego województwa, przy czym w przypadku kormorana i czapli siwej został on ograniczony do terenów stawów rybnych uznanych za obręby hodowlane w drodze odrębnych przepisów. Regionalny dyrektor ochrony środowiska w przedmiotowym zarządzeniu określa m.in. warunki wykonywania ww. czynności, w tym termin i obszar, którego dotyczy zarządzenie oraz konieczność składania sprawozdań z przeprowadzonych działań w ramach realizacji zarządzenia. Powyższe rozwiązanie pozwala na elastyczne dostosowanie wykonywania czynności, na które wydano zgodę, do potrzeb występujących w danym miejscu i skrócenie procedury administracyjnej — podmiot wykonujący działania podlegające zakazom musi jedynie przesłać sprawozdanie z ich wykonania. Ww. rozwiązanie może pomóc w racjonalnym gospodarowaniu populacją zwierząt najczęściej wyrządzających szkody w rolnictwie oraz powoduje ograniczenie tychże szkód.

Podkreślenia wymaga również, że na podstawie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego z 21 lipca 2014 r. sygn. akt K 36/13 oraz z 28 września 2015 r. sygn. akt K 20/14, obowiązująca regulacja w zakresie zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody powodowane przez gatunki zwierząt wymienione w postulatcie jest zgodna z art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Ponadto, Trybunał Konstytucyjny opowiedział się przeciwko całkowitej automatyzacji refundacji szkód, zwracając uwagę, że działania odszkodowawcze Skarbu Państwa winny być powiązane z oceną działań prewencyjnych podejmowanych przez właścicieli i posiadaczy mienia, w którym zaistniała szkoda, gdyż każdy z właścicieli jest odpowiedzialny za dobro własnego mienia. Właściciel lub użytkownik mienia przewidując możliwość wyrządzenia szkody przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w pierwszej kolejności sam powinien podjąć stosowne czynności, zmierzające do uniknięcia szkody lub zminimalizowania jej rozmiarów.

Z pozostaniem
SEKRETARZ STANU

Małgorzata Golińska
Małgorzata Golińska